

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Анічкіна Володимира Олександровича
«Адаптація управління фінансами до умов мінливого середовища на основі
цифрової трансформації звітності»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Актуальність теми дослідження

Актуальність дисертаційного дослідження Анічкіна Володимира Олександровича зумовлена потребою трансформації системи управління фінансами українських підприємств в умовах невизначеності. Сучасне економічне середовище формується під впливом поєднання глобальних технологічних змін і наслідків російської воєнної агресії проти України. Ці чинники не лише спричинили руйнування інфраструктури, а й призвели до глибоких деструктивних змін у фінансово-економічній системі держави, обмежуючи можливості бізнесу щодо залучення капіталу для відновлення та сталого розвитку.

В таких умовах традиційні інструменти управління фінансами виявляються недостатньо гнучкими, що вимагає розроблення нових підходів до залучення фінансування та відповідних управлінських рішень. Автор обґрунтовано акцентує увагу на тому, що для багатьох галузей економіки характерні проблеми, пов'язані з надмірною узагальненістю звітної інформації та її недостатньою адаптацією до галузевої специфіки. Це знижує якість аналітичного забезпечення управління та обмежує здатність підприємств оперативно реагувати на ринкові виклики.

Важливими є наукові пошуки автора, спрямовані на впровадження сучасних аналітичних інструментів та цифрових технологій для адаптації фінансового управління. Крім того, актуальність теми підсилюється наголосом на необхідності розвитку професійних і цифрових компетентностей фінансових менеджерів, що є важливим фактором для забезпечення ефективності господарювання в сучасних умовах.

Таким чином, розробка теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо трансформації системи управління фінансами, представлена у дисертації, є актуальною, відповідає сучасним потребам фінансової науки та має важливе значення для забезпечення життєздатності вітчизняних підприємств.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження Анічкіна Володимира Олександровича виконано в межах планової науково-дослідної діяльності Державного біотехнологічного університету, зокрема кафедри фінансів, банківської справи та страхування. Робота органічно інтегрована у науковий порядок денний закладу, спрямований на вирішення

актуальних наукових проблем. Здобувач брав активну участь у реалізації низки науково-дослідних тем, зокрема:

- «Теоретичні та методологічні засади фінансово-кредитного забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектора» (ДР №0121U109406), у межах якої було доопрацьовано теоретико-методичні підходи до формування умов інноваційного розвитку аграрного сектору в частині управління фінансами;

- «Фінансова архітектура і архітектоніка в умовах інноватизації та диджиталізації бізнес-процесів» (ДР №0123U100366), де автор розширив методичні положення щодо обліку та звітування з інноваційного розвитку суб'єктів підприємницької діяльності;

- «Вплив розвитку цифрових валют та інноваційних фінансових технологій на децентралізовані фінансові системи» (ДР №0124U000881), результати якої дозволили обґрунтувати можливості застосування цифрових інструментів для трансформації фінансової звітності;

- «Стратегії диджиталізації бізнес-процесів та фінансових технологій» (ДР №0124U001076), у межах якої здобувач здійснив вагомий внесок у формування пропозицій щодо впровадження процесів цифрової трансформації у сфері фінансів.

Участь у зазначених наукових темах дозволила автору сформувати цілісне бачення проблематики адаптації управління фінансами та забезпечила надійний теоретико-методичний фундамент для розробки прикладних рекомендацій.

Наукова новизна результатів дослідження

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у системному узагальненні та розробці теоретичних, методичних і прикладних підходів до адаптації управління фінансами підприємств до умов мінливого середовища на основі цифрової трансформації звітності.

Зокрема, здобувачем вперше запропоновано та обґрунтовано концепцію інформаційного розриву між фінансовою звітністю та управлінськими рішеннями, яка відображає взаємозв'язок системних недоліків та їх вплив на якість, своєчасність і прогностичний потенціал управлінських рішень.

Також ним удосконалено методичні засади формування фінансової звітності, зокрема обґрунтовано необхідність її переорієнтації з інструмента фіскально-статистичного обліку на інформаційну основу для стратегічних, тактичних та оперативних управлінських рішень. Основою такої трансформації визначено впровадження електронних форматів звітності (XBRL) та їх інтеграцію в управлінські контури. Також удосконалено практичні заходи щодо впровадження сучасних цифрових технологій та інформаційних систем для збору, обробки й аналізу фінансової інформації. Доведено, що значні інвестиції у цифрові рішення не запобігають фрагментованості ІТ-інфраструктури, яка призводить до формування «інформаційних островів» та обмежує потенціал технологій для поглибленої аналітики.

Набули подальшого розвитку теоретичні підходи до визначення ролі фінансової звітності в механізмі прийняття управлінських рішень. Розвинуто методологію аналізу фінансових показників за рахунок доповнення моделей DuPont, EVA та DCF методами сценарного моделювання, стрес-тестування та інтеграцією системи збалансованих показників. Це дозволяє враховувати нефінансові фактори, такі як ESG-показники, людський капітал та інновації, для формування цілісної картини вартості компанії.

Отримали розвиток положення щодо сучасного стану та підходів до формування фінансової звітності в Україні. Встановлено, що триває процес її трансформації від фіскально-статистичного до управлінського підходу, проте галузеві обмеження знижують якість інформаційного забезпечення. Розвинуто обґрунтування шляхів удосконалення методик фінансового аналізу через інтеграцію сценарного моделювання, стрес-тестування та експертних коригувань на основі інноваційних інструментів бізнес-аналітики та інтерактивних дашбордів.

Теоретичне та практичне значення результатів дослідження

Теоретичне значення дисертаційної роботи полягає в обґрунтуванні заходів, спрямованих на трансформацію фінансової звітності з пасивного інструмента фіскально-статистичного обліку в активний базис стратегічного управління. Науковий доробок автора забезпечує концептуальне підґрунтя для переосмислення ролі фінансової звітності в управлінському циклі вітчизняних підприємств в умовах воєнного стану та макроекономічної невизначеності.

Теоретичне значення роботи реалізується через поглиблення наукових підходів до визначення ролі фінансової звітності як інформаційної основи прийняття управлінських рішень. Автором обґрунтовано необхідність відповідності її компонентів критеріям актуальності, порівнюваності, надійності, зрозумілості, правдивості та нейтральності, що є важливим для задоволення потреб стейкхолдерів у достовірній фінансовій інформації. Розвиток теоретичних положень щодо інтеграції сценарного моделювання та стрес-тестування у моделі DuPont, EVA та DCF дозволяє адаптувати класичний фінансовий аналіз до реалій мінливого середовища, та врахувати нефінансові фактори.

Практичне значення результатів дослідження полягає у можливості їх безпосереднього впровадження у діяльність суб'єктів господарювання для підвищення ефективності фінансового менеджменту. Розроблені організаційні заходи, спрямовані на цифровізацію процесів, впровадження електронного документообігу та інтеграцію BI-систем для оперативного моніторингу, мають високий потенціал для нівелювання негативного впливу «інформаційних островів» та фрагментованості IT-інфраструктури підприємств та компаній.

Важливим практичним результатом є обґрунтування напрямів адаптації звітності до галузевої специфіки на основі декомпозиції агрегованих даних, що дозволяє менеджменту приймати обґрунтовані тактичні та оперативні рішення. Впровадження електронних форматів звітності (XBRL) та інтерактивних дашбордів

забезпечує перехід до проактивного управління ризиками, зменшуючи негативний вплив інформаційних розривів.

Науково-практичні рекомендації, сформульовані у дисертації, підтверджені відповідними документами. Зокрема, розробки здобувача рекомендовано до використання у практичній діяльності громадської організації «Федерація аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України». Окремі рекомендації також впроваджено в освітній процес Державного біотехнологічного університету та у практичну діяльність Державного підприємства «Дослідне господарство “Елітне” Інституту рослинництва імені В.Я. Юр'єва НААН України». Це засвідчує високий рівень проведеної роботи.

Повнота викладення наукових положень у відкритому друці та апробація результатів дослідження

Основні наукові положення, теоретичні висновки та прикладні рекомендації дисертаційного дослідження Анічкіна Володимира Олександровича відображені у восьми наукових працях здобувача. Результати роботи висвітлено у п'яти статтях у фахових наукових виданнях України та трьох матеріалах конференцій, що забезпечує комплексне розкриття предметної сфери дослідження.

Загальний обсяг опублікованих праць становить 5,29 ум. друк. арк., з яких частка здобувача — 3,58 ум. друк. арк., що підтверджує самостійний характер наукового внеску. Опубліковані праці повною мірою розкривають ключові аспекти дисертації, зокрема концептуальні підходи до подолання інформаційних розривів у фінансовій звітності, методичні засади інтеграції цифрових інструментів в управлінські контури та шляхи вдосконалення аналітичного забезпечення менеджменту.

Апробація результатів дослідження відбулася на низці міжнародних науково-практичних заходів. Це дозволило автору достатньою мірою оприлюднити результати досліджень.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та пропозицій дисертації, їх достовірність

Наукові положення, висновки та прикладні рекомендації дисертаційного дослідження Анічкіна Володимира Олександровича характеризуються високим ступенем обґрунтованості та достовірності. Це забезпечується системним підходом до вивчення предметної сфери та логічною послідовністю викладу матеріалу.

Автор застосував комплекс загальнонаукових та спеціальних методів, що відповідають специфіці фінансової науки та завданням роботи. Достовірність результатів підтверджується використанням аналітичних інструментів, зокрема моделей DuPont, EVA та DCF у поєднанні зі сценарним моделюванням та стрес-тестуванням. Емпірична база дослідження ґрунтується на детальному вивченні практик формування фінансової звітності в різних секторах економіки, що підтверджує практичну верифікованість сформульованих положень.

Логічна узгодженість структурних елементів роботи, де теоретичні висновки органічно переростають у методичні пропозиції та практичні рекомендації, засвідчує внутрішню несуперечливість дисертації. Достовірність висновків також підтверджується апробацією результатів на міжнародних конференціях та їх впровадженням у практичну діяльність. Використання сучасних цифрових інструментів, таких як ВІ-системи та інтерактивні дашборди, додатково підвищує рівень обґрунтованості рекомендацій щодо автоматизації фінансового менеджменту.

Структура та зміст дисертації, її завершеність та відповідність вимогам

Дисертаційна робота Анічкіна Володимира Олександровича є завершеним самостійним науковим дослідженням, структура та зміст якого відповідають встановленим вимогам до кваліфікаційних праць на здобуття ступеня доктора філософії. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації — 197 сторінок, що забезпечує достатній простір для ґрунтовного викладення теоретико-методологічних засад та прикладних результатів.

Змістове наповнення роботи характеризується системністю та послідовністю. Автор послідовно розкриває наукову проблематику: від аналізу теоретичних аспектів фінансової звітності як інформаційної бази управління до розроблення конкретних практичних рекомендацій щодо її цифрової трансформації. Робота містить 11 таблиць та 12 рисунків, які органічно доповнюють авторські аргументи. Список використаних джерел налічує 190 позицій, що свідчить про високий рівень опрацювання наукового матеріалу.

Відсутність порушень академічної доброчесності

Дисертаційна робота Анічкіна Володимира Олександровича була перевірена на дотримання норм академічної доброчесності. Результати аналізу, проведеного із застосуванням спеціалізованого програмного забезпечення, підтверджують високий рівень оригінальності авторського тексту. У роботі забезпечено належне цитування джерел, коректну ідентифікацію запозичених ідей та результатів досліджень, що відповідає стандартам академічного письма.

Ознак академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації даних не виявлено. Робота демонструє самостійний характер наукового пошуку, а автор дотримується принципів академічної чесності та поваги до інтелектуальної власності.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Дисертаційне дослідження Анічкіна Володимира Олександровича характеризується високим рівнем опрацювання обраної проблематики. Водночас, є окремі дискусійні питання та зауваження.

По-перше, питання галузевої адаптації звітності потребує більш детального опрацювання. Хоча автор обґрунтовано наголошує на необхідності декомпозиції

агрегованих даних, доцільно було б навести більш широкі прикладні кейси. Це дозволило б краще окреслити переваги даного підходу в контексті оперативного реагування на ринкові виклики.

По-друге, обґрунтування організаційних заходів щодо подолання «інформаційних островів» є важливим, проте варто приділити більше уваги готовності корпоративної культури до цифровізації фінансів. Успіх трансформації управління фінансами залежить не лише від технічної інтеграції IT-інфраструктури, а й від внутрішніх комунікаційних процесів та зміни парадигм мислення персоналу.

По-третє, методологічні підходи до інтеграції системи збалансованих показників (BSC) з інтегрованою звітністю потребують більш виваженого підходу до інтерпретації нефінансових індикаторів (ESG-факторів). Конкретизація шкали оцінювання таких показників підвищила б порівнюваність даних у межах різних сценаріїв моделювання.

По-четверте, положення щодо впровадження XBRL-форматів як основи трансформації звітності є своєчасним та концептуально правильним, проте потребує зіставлення з технічними обмеженнями вітчизняного бізнес-середовища. Доцільно було б доповнити роботу аналізом витрат на таку трансформацію для малих та середніх підприємств.

По-п'яте, використання методів сценарного моделювання та стрес-тестування в аналізі фінансових показників є суттєвим внеском у сучасну фінансову методологію. Але при цьому варто окреслити механізм періодичного коригування моделей на основі поточних експертних суджень, що забезпечило б актуальність фінансових прогнозів у режимі реального часу.

Втім, зазначені зауваження мають скоріше рекомендаційний та комплементарний характер і не впливають на загальну високу оцінку дисертаційної роботи.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Анічкіна Володимира Олександровича «Адаптація управління фінансами до умов мінливого середовища на основі цифрової трансформації звітності» є завершеним, самостійно виконаним науковим дослідженням, яке має теоретичне та прикладне значення для розвитку фінансової науки. У роботі вирішено складне науково-прикладне завдання щодо розробки механізмів адаптації системи управління фінансами підприємств до викликів мінливого середовища, зокрема через цифровізацію звітності та впровадження інноваційних аналітичних інструментів.

Робота характеризується високим науковим рівнем, логічною структурою, системністю аналізу та обґрунтованістю висновків. Автор продемонстрував глибоке розуміння сучасних проблем вітчизняного фінансового менеджменту, успішно поєднавши теоретичні напрацювання з практичними потребами суб'єктів господарювання. Наукові результати дисертації, зокрема розробка концепції інформаційного розриву та методичного інструментарію цифрової трансформації

звітності, мають високий рівень новизни та теоретичної значущості. Практична цінність роботи підтверджується актами впровадження, що засвідчують затребуваність розробок у реальному секторі економіки та освітній діяльності.

Аналіз дисертації свідчить про її відповідність спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та галузі знань 07 «Управління та адміністрування». Повнота висвітлення результатів у наукових публікаціях, рівень апробації та дотримання принципів академічної доброчесності відповідають встановленим стандартам.

Зважаючи на актуальність тематики, наукову новизну, практичну цінність та належне методичне опрацювання, дисертаційна робота Анічкіна В.О. відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії». А її автор, Анічкін Володимир Олександрович заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

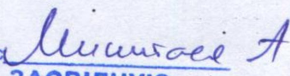
Рецензент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів, банківської
справи та страхування
Державного біотехнологічного
університету

Аркадій МИКИТАСЬ

Підпис
ЗАСВІДЧУЮ
Керівник відділу діловодства ДБУ
